

Advies van de beoordelingscommissie onderzoeksmasteropleidingen Geesteswetenschappen van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) ten behoeve van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) over de aanvraag tot accreditatie van de onderzoeksgerichte masteropleiding 'Oudheidstudies' van de Vrije Universiteit te Amsterdam.

1. De opleiding

De onderzoeksmaster Oudheidstudies, met als ondertitel 'Perspectieven op de materiële en literaire cultuur van de Oudheid', is een tweejarige onderzoeksmasteropleiding (120 ec) tot onderzoeker op het gebied van de Oudheid. De opleiding wordt verzorgd door de Faculteit der Letteren vanuit de leerstoelgebieden Mediterrane Archeologie, West-Europese Archeologie, Oude Geschiedenis, Griekse Taal & Letterkunde en Latijnse Taal & Letterkunde van de Vrije Universiteit Amsterdam (VU).

2. Procedure

De beoordelingscommissie onderzoeksmasters Geesteswetenschappen van de KNAW heeft dit advies opgesteld voor de accreditatie van de onderzoeksmaster 'Oudheidstudies' van de Vrije Universiteit. De beoordeling en het advies zijn opgesteld aan de hand van de criteria van een beperkte opleidingsbeoordeling die zijn geformuleerd in het 'Beoordelingskader onderzoeksmasters van 22 november 2011'.

De commissie bestaat uit: prof. dr. M.J.B. Stokhof (voorzitter), prof. dr. H.J.M.L. De Ridder-Symoens, prof.dr. J.W. Bertens, prof.dr. M.B.H. Everaert, prof.dr. B. ter Haar Romeny en het student-lid J.W. Hengstmengel, MSc., MA. Drs. A.N. Koster van de NVAO voerde het secretariaat van de commissie.

Op 27 februari 2012 heeft de NVAO de aanvraag ontvangen voor accreditatie van de onderzoeksmaster Oudheidstudies. De aanvraag bestond uit een informatiedossier. In het informatiedossier is een lijst opgenomen met de 13 scripties van alle afgestudeerden van deze opleiding. In totaal heeft de commissie 10 scripties en hun beoordeling bestudeerd.

Ter voorbereiding op de hoorzitting is de commissie bijeengekomen op 24 april 2012. De commissie heeft tijdens deze bijeenkomst het informatiedossier besproken en naar aanleiding daarvan een aantal schriftelijke vragen gesteld aan de instelling. De vragen hadden betrekking op de toekomstplannen van de opleiding, de overlap met de reguliere masteropleiding, de samenwerking met andere faculteiten, de toelatingsprocedure, de inhoud en opzet van het programma en de toetsing. De vragen zijn voorafgaand aan de hoorzitting door de opleiding op 29 mei 2012 per e-mail beantwoord.

De hoorzitting vond plaats bij KNAW in Amsterdam op 5 juni 2012. De commissie heeft gesproken met de decaan van de faculteit, de opleidingsdirecteur, docenten, studenten en alumni van de opleiding. De commissie heeft vervolgens op basis van de aanvraag, de antwoorden op de vooraf gestelde vragen, de bespreking van de scripties en de hoorzitting dit advies vastgesteld. Het eerste advies dateert van 10 oktober 2012. Naar aanleiding van het overleg van twee vertegenwoordigers van de commissie met de NVAO op 13 november 2012 is het advies op een paar niet inhoudelijke punten aangepast. Het definitieve advies dateert van 4 december 2012.

3. Beoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De onderzoeksmaster Oudheidstudies heeft als doel onderzoekers af te leveren die in staat zijn een onderzoeksgerichte functie te vervullen of een traject te volgen dat opleidt tot het verkrijgen van een doctorsgraad. De onderzoeksmaster beoogt echter niet alleen studenten op te leiden die kiezen voor een wetenschappelijke carrière in een universitair milieu, maar ook in te spelen op de behoefte aan gepromoveerde academici binnen specifieke maatschappelijke beroepsvelden. In het informatiedossier worden 6 algemene en 7 specifieke eindtermen voor deze opleiding genoemd, waarbij gemeenschappelijke interdisciplinaire onderdelen met disciplinaire studietrajecten worden gecombineerd.

De commissie is van mening dat de eindkwalificaties over het algemeen in voldoende mate aansluiten bij het masterniveau en de oriëntatie van een onderzoeksmaster. De commissie is tevreden over de manier waarop de opleiding de eindtermen heeft uitgesplitst in algemene en specifieke eindtermen. Deze eindtermen zijn volgens de commissie duidelijk onderscheiden van de eindtermen van reguliere masteropleidingen. De omschrijving van de algemene eindtermen vindt de commissie echter erg onduidelijk en zij zijn naar de mening van de commissie ook moeilijk te operationaliseren. De specifieke eindtermen voldoen volgens de commissie op dit punt wel aan de eisen, maar de commissie is wel van mening dat uit deze laatste groep eindtermen een hoger ambitieniveau zou mogen spreken. Volgens de commissie zouden zowel de algemene als de specifieke eindtermen aan kracht winnen als ze nog verder geconcretiseerd zouden worden en nog beter geïncorporeerd zouden worden in nationaal en internationaal perspectief. De commissie adviseert de opleiding in dit verband met name het interdisciplinaire uitgangspunt van de opleiding in de doelstellingen en eindtermen nog beter te benadrukken. Hoewel de commissie van mening is dat de doelstellingen in voldoende mate aansluiten bij de eisen van de vakgebieden, is met name het beroepsperspectief van studenten binnen specifieke maatschappelijke beroepsvelden volgens de commissie weinig zichtbaar in de eindtermen. De eindtermen betreffen eenzijdig de academische beroepsmogelijkheden, en de commissie beveelt aan in de eindtermen te differentiëren tussen de academische en de maatschappelijke beroepsmogelijkheden. Al met al is de commissie, ondanks de gesignaleerde verbeterpunten, positief over het niveau en oriëntatie van de eindtermen van de opleiding.

Uit het informatiedossier blijkt dat de opleiding aan het begin staat van een belangrijke vernieuwing. De besturen van de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam en van de Faculteit der Letteren aan de Vrije Universiteit hebben besloten nauw te gaan samenwerken op het gebied van de oudheidstudies. Met ingang van het collegejaar 2012-2013 zullen de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit gemeenschappelijk twee masteropleidingen aanbieden. Hoewel de commissie absoluut voorstander is van een samenwerking en er de meerwaarde van inziet, uit de commissie toch haar zorgen over deze samenwerking. De commissie heeft de indruk dat deze samenwerking zou kunnen leiden tot een uitruil van vakgebieden. Als voorbeeld noemt de commissie het vakgebied Archeologie dat thans aan de Vrije Universiteit een sterke positie inneemt. Het feit dat door de UvA in ACASA-verband ook een monodisciplinaire onderzoeksmaster Archeologie wordt aangeboden (informatiedossier, p. 29), suggereert dat het zwaartepunt op dit terrein naar de UvA zal verschuiven. Hoewel de commissie heeft gezien dat studenten kunnen kiezen uit onderwerpen binnen de UvA en de VU, adviseert de commissie om een aanzienlijk deel archeologie binnen de opleiding Oudheidsstudies in eigen beheer te houden, zodat studenten zeker zijn van gedegen kennis op dit terrein binnen hun opleiding. Ondanks dit risico heeft de commissie er vertrouwen in dat de opleiding ook in de toekomst de kwaliteit van de aangeboden onderwerpen in voldoende mate zal bewaken en waarborgen en zij beoordeelt dit aspect als positief.

Binnen Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties is de commissie positief over alle aspecten. Derhalve beoordeelt de commissie Standaard 1 in haar geheel ook met een voldoende.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Programma

Het programma concentreert zich op het in tijd en ruimte afgebakende studieveld van de Oudheid van het Middellandse Zeegebied en aanpalende gebieden in West-Europa en West-Azië tussen ongeveer 1500 v.Chr. en 500 na Chr. Verschillende onderzoeksdisciplines (historisch, archeologisch, literair) komen aan bod in het curriculum. Het onderwijsprogramma van de onderzoeksmasteropleiding Oudheidstudies streeft blijkens het informatiedossier twee belangrijke doelstellingen na. Enerzijds beoogt men studenten te trainen in het doen van onderzoek vanuit een interdisciplinair perspectief binnen het brede domein van de Oudheidstudies. Studenten hebben bij instroom weliswaar een disciplinaire achtergrond als archeoloog, historicus of classicus (en stemmen daar hun individuele curriculum op af), maar hun wordt daarnaast ook een brede, interdisciplinaire oriëntatie aangeboden. Anderzijds streeft de instelling ernaar aankomende onderzoekers op te leiden die door diepgaande kennis van hun vakgebied en specifieke vaardigheden, inzichten en attitudes een bijdrage kunnen leveren aan maatschappelijke domeinen waarin de resultaten van wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de Oudheidstudies kunnen worden toegepast en gecommuniceerd.

De omvang van het curriculum is 120 erts en duurt voltijds twee studiejaar. Hiermee voldoet de opleiding wat betreft studieduur aan de wettelijke eisen. Het curriculum van de onderzoeksmaster bestaat uit drie typen onderwijsmodules: (interdisciplinaire) kernmodules (24 ec), (disciplinaire) specialisatiemodules (30 ec) en (individuele) tutorials (24 ec). Daarnaast zijn er twee kleinere facultaire modules (Research Design 1 en 2 van in totaal 12 ec) gericht op het schrijven van een onderzoeksvoorstel in het Engels. De opleiding wordt tot slot

afgerond met een scriptie (30 ec). De specialisatiemodules en tutorials zijn gegroepeerd in twee trajecten, namelijk een archeologisch-historisch en een literair-cultureel traject. De kernmodules zijn uitgewerkt over de onderwerpen 'Ethnic identities in the ancient world', 'Interactions between the rural and the urban world in antiquity' en 'Propaganda, Politics and Power in Antiquity'. De invulling van het programma sinds september 2011 staat schematisch weergegeven in onderstaande tabel:

Jaar 1			
Semester 1	Kernmodule 1 (12 ec)	Specialisatiemodule 1 (6 ec)	Specialisatiemodule 2 (12 ec) (of 2 van 6 ec)
Semester 2	Specialisatiemodule 3 (6 ec)	Specialisatiemodule 4 (6 ec)	Tutorial 1 (12 ec) (of 2 van 6 ec)
			Research Design 1(6 ec)
Jaar 2			
Semester 1	Kernmodule 2 (12 ec)	Tutorial 2 (12 ec)	Scriptie (totaal 30 ec)
Semester 2	Research Design 2 (6 ec)	Scriptie	Scriptie

De doelstellingen zijn volgens de commissie goed zichtbaar in het programma en de structuur van het programma is in de ogen van de commissie helder. De commissie juicht de verruimde mogelijkheid voor studenten om een eigen studiep pad uit te kiezen, toe. Wel heeft de commissie een aantal aandachtspunten bij het programma geformuleerd. Ten eerste heeft het de commissie bevreemd dat alle specialisatiemodules (in totaal 30 ec) in het eerste jaar worden gevolgd, en dat de tweede kernmodule pas in het tweede jaar aan de orde komt. Dit heeft volgens de commissie mogelijk negatieve consequenties voor de eenheid en samenhang van het programma. Ook is de commissie van mening dat de opleiding zou moeten streven naar een betere positionering van de onderzoeksmaster ten opzichte van de reguliere masteropleiding. Uit de reactie van de opleiding op de door de commissie gestelde aanvullende vragen blijkt namelijk dat in principe alle onderdelen door zowel reguliere als door onderzoeksmasterstudenten kunnen worden gevolgd. In de regel krijgen studenten uit de onderzoeksmaster verzwaarde opdrachten voor de werkstukken of zijn er extra leespen sa van teksten in de originele talen. Op zich is de commissie hierover tevreden en heeft zij er vertrouwen in dat aan studenten uit de onderzoeksmaster inderdaad hogere eisen worden gesteld. Desalniettemin benadrukt de commissie dat de opleiding de hoge kwaliteit van onderwijs voor onderzoeksmasterstudenten beter dient te waarborgen door de criteria voor onderzoeksmasterstudenten expliciet te formuleren, zodat deze criteria ook zichtbaar hoger liggen dan die van reguliere masterstudenten. Nu zijn de verschillen in de vakbeschrijvingen doorgaans niet goed terug te vinden. Ten slotte vindt de commissie het onderdeel Research Design, hoewel studenten dit onderdeel nuttig noemen, erg algemeen voor het doel dat de opleiding met dit onderdeel heeft. Zij adviseert in dit onderdeel meer verdieping en minder overlap met andere opleidingen aan te brengen zodat dit onderdeel beter aansluit bij het interdisciplinaire onderzoekskarakter van de opleiding. Alles overziend is de commissie positief over de opzet van het programma.

Studielast

Het gemiddeld aantal contacturen ligt in het eerste jaar rond de 10 uur per week, in het tweede jaar staan ongeveer 6 contacturen per week ingeroosterd. Naast deze 'collectieve' contacturen zijn er ook individuele contacturen met de scriptiebegeleider. Studenten gaven tijdens de hoorzitting aan dat zij elke week minstens 35 uur besteden aan de opleiding. Uit het informatiedossier en de gesprekken die de commissie tijdens de hoorzitting met studenten heeft gevoerd zijn geen problemen omtrent de studielast geconstateerd. Studenten ervaren geen studie-onderdelen als struikelblok en ook geen duidelijke piekperiodes. De commissie acht de studielast daarom realistisch en beoordeelt die positief, maar benadrukt het belang van het meten van de gerealiseerde studielast.

Onderzoeksomgeving en begeleiding

Onderzoekers werkend vanuit een historisch-archeologisch perspectief maken deel uit van het interfacultaire onderzoeksinstituut CLUE (Research Institute for the heritage and history of the Cultural Landscape and Urban Environment). Uit de aanvullende informatie blijkt dat in 2006 de bij de opleiding betrokken facultaire onderzoeksprogramma's allen met een 4 of hoger zijn beoordeeld. Ook is de commissie positief over de kwaliteit van de individuele onderzoekers. De commissie is van mening dat het programma daarmee is ingebed in een onderzoeksomgeving van voldoende niveau, maar vindt wel dat het programma nog beter kan aansluiten bij de actuele onderzoeksthema's van de betrokken onderzoeksgroepen. Daarmee wordt de ontwikkeling van kennis van actuele thema's bij studenten nog verder verhoogd.

Uit het informatiedossier blijkt dat Engels als voertaal geldt voor een deel van de cursusonderdelen. Dit is met name het geval bij de beide kernmodules, maar ook een toenemend aantal specialisatiemodules wordt in het Engels gegeven. De commissie is van mening dat nog relatief veel onderdelen in het Nederlands worden gedoceerd, dit wordt ook in het informatiedossier onderkend. Tijdens de hoorzittingen hebben docenten en bestuurders aangegeven net als de commissie van mening te zijn dat het nastrevenswaardig is de opleiding geheel Engelstalig te ontwikkelen en verzorgen. De commissie heeft kennis genomen van de voorziene maatregelen om dit te bereiken en constateert dat de eerste verbeteringen op dit punt al zichtbaar zijn.

De faculteit beschikt over een studieadviseur, waar studenten terecht kunnen met meer algemene problemen en vragen over de studie. Daarnaast is een belangrijke rol in de begeleiding weggelegd voor de individuele docenten. Een belangrijke rol bij de controle op de studievoortgang is volgens het informatiedossier toebedeeld aan de mentor. Bij toelating tot de onderzoeksmaster krijgt iedere student een docent toegewezen die als mentor fungeert. De examencommissie wijst deze op grond van de onderzoeksbelangstelling van de betreffende student toe bij aanvang van de studie. De mentor adviseert de student over de nadere invulling van het onderwijsprogramma. De mentor is tevens de verbindingspersoon tussen student en examencommissie, die de het nader ingevulde programma dient goed te keuren. Verder houdt de mentor het overzicht op de studievorderingen van de student, en voert tenminste twee gesprekken per jaar met de student om de studievorderingen door te spreken. De commissie vindt de studiebegeleiding adequaat en beoordeelt deze als positief.

Instream en selectie

Studenten die willen worden toegelaten tot de opleiding dienen ten minste te beschikken over een bachelorgraad behaald bij een opleiding Archeologie, een opleiding Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, een opleiding Oudheidkunde, een opleiding Oude Culturen van de Mediterrane Wereld of een opleiding Geschiedenis (afstudeerrichting Oude Geschiedenis) van een Nederlandse universiteit, dan wel een bachelorgraad of een daarmee gelijk te stellen diploma behaald aan een buitenlandse universiteit in een studie die met één van deze Nederlandse opleidingen vergelijkbaar is. De afsluitende bachelorscriptie moet zijn beoordeeld met een 8 of hoger. Ten slotte dient elke potentiële student aantoonbaar te beschikken over een goede actieve en passieve beheersing van de Engelse taal. Elke student die de opleiding wil volgen, dient een toelatingsverzoek in, die bestaat uit een sollicitatiebrief, een Curriculum Vitae, een onderzoeksvoorstel en overige bewijzen voor kwaliteit. De toelating is verder afhankelijk van de uitkomst van een persoonlijk motivatiegesprek met de beoogde begeleider en van het voorgelegde onderzoeksvoorstel. De examencommissie van de Graduate School of Humanities is uiteindelijk verantwoordelijk voor toelating.

De commissie is van mening dat de selectie aan de eisen voldoet. Wel is de commissie van mening dat het aantal opleidingen waarvan studenten kunnen worden toegelaten tot de opleiding te beperkt is. De commissie geeft ter overweging mee om ook afgestudeerden van bijvoorbeeld bacheloropleidingen zoals Kunstgeschiedenis, Theologie en Religie en levensbeschouwing toe te laten tot de onderzoeksmaster Oudheidstudies. Daardoor zijn er meer mogelijkheden om de omvang en de diversiteit van de instroom te verhogen; momenteel is de instroom volgens de commissie namelijk te laag en te weinig divers. Zo is er bijvoorbeeld nauwelijks instroom van buiten de Vrije Universiteit. Dit vindt de commissie een gemis, met name de internationale instroom zou de commissie graag verhoogd willen zien. Wel is de commissie van mening dat de opleiding op de juiste wijze de beste studenten weet te selecteren. De commissie vertrouwt erop dat de opleiding ook in de toekomst bij de selectie geen concessies doet aan de kwaliteit van instroom.

Ten slotte vindt de commissie de geringe aantallen studenten die momenteel instromen erg zorgelijk. Dit kan het interdisciplinaire karakter van de opleiding in gevaar brengen. De commissie vindt het in dit licht wel

noemenswaardig dat zich voor studiejaar 2012-2013 volgens het management al 11 studenten hebben aangemeld. Al met al beoordeelt de commissie het aspect 'instroom en selectie' positief.

Rendement

Wat betreft het rendement van deze opleiding is de commissie van mening dat de feitelijke studieduur van studenten volstrekt onacceptabel is. Uit de reactie van de opleiding op de door de commissie gestelde aanvullende vragen, blijkt dat slechts 5 van de 20 (25%) afgestudeerden de opleiding in de nominale tijd van 2 jaar of 24 maanden hebben afgerond. De gemiddelde studieduur bedraagt ongeveer 3 jaar. Na 4 jaar is slechts 67% van de studenten afgestudeerd. De studie vertraging is volgens de opleiding te wijten aan het feit dat veel studenten naast hun studie deeltijdwerk verrichten. Hoewel de commissie weet dat lage rendementen bij onderzoeksmasteropleidingen niet uniek zijn en zij kennisneemt van het feit dat studenten de facto vaak in deeltijd studeren is de commissie van mening dat de rendementen van deze onderzoeksmaster niet aan de maat zijn. Bovendien vindt de commissie dat van een onderzoeksmaster een ambitieus streefcijfer gevraagd mag worden voor studenten die deze voltijdse opleiding in de nominale tijd van twee jaar afronden. Wel heeft de commissie gezien dat het rendement de laatste jaren iets is verbeterd. De commissie is echter van mening dat de reeds genomen maatregelen nog niet het verwachte resultaat hebben opgeleverd. De commissie adviseert de opleiding ten eerste de oorzaken van vertraging goed te analyseren en ook meer belang te hechten aan het op tijd afstuderen van studenten. Een mogelijke manier om het rendement te verhogen is het invoeren van een scriptiecolloquium, zodat het schrijven van een scriptie beter wordt gestructureerd, en het toepassen van puntenvermindering bij het te laat inleveren van de scriptie. De commissie is al met al van mening dat het rendement van de opleiding te laag is en dat de opleiding onvoldoende de voortgang van studenten bijhoudt en zij beoordeelt het aspect rendement negatief.

Personeel

Het onderwijs in de onderzoeksmaster wordt verzorgd door docenten (21 onderzoekers, 8 postdocs, en 31 promovendi) betrokken bij uit de disciplines "Mediterrane Archeologie", "West-Europese Archeologie", "Griekse Taal- en Letterkunde", "Latijnse Taal- en Letterkunde", "Oude Geschiedenis/Oudheidkunde" en "Landschapsarcheologie". Alle kerndocenten zijn gepromoveerd en verrichten onderzoek binnen de facultaire onderzoekszwaartepunten. In het informatiedossier worden de kerndocenten opgesomd. De totale omvang van het onderwijsgevend personeel dat betrokken is bij het programma is 14,15 fte, waarvan bijna 9 fte bestaat uit onderwijstaken. Momenteel studeren er volgens het informatiedossier 16 studenten aan de opleiding, verdeeld over de twee studie jaren. De docent-studentratio is daarmee ongeveer 1:1,1. De commissie vindt het positief dat de opleiding beschikt over een ruime bezetting van personeel ten opzichte van het aantal studenten en beoordeelt dit aspect positief.

De betrokken docenten leveren volgens het informatiedossier een actieve bijdrage aan de ontwikkeling van het vakgebied en zijn lokaal actief binnen de universitaire onderzoeksinstituten, zoals CLUE, nationaal binnen de landelijke erkende onderzoekscholen ARCHON (archeologen), OIKOS (classici en historici), en internationaal binnen gerenommeerde onderzoeksnetwerken. Hoewel de commissie tevreden is over de onderwijskundige en inhoudelijke kwaliteit van docenten die betrokken zijn bij het onderwijs, vindt zij de kwaliteit van het onderzoek nogal wisselend, maar over de gehele linie wel voldoende. De aanbeveling die de commissie in dit verband aan de opleiding doet, is om selectiever te zijn bij de keuze van docenten om er voor te zorgen dat de beste onderzoekers een centrale rol spelen binnen de opleiding. Ondanks de volgens de commissie wisselende kwaliteit van het onderzoek van de betrokken docenten heeft de commissie gezien dat de scriptiebegeleiding aan studenten wel wordt uitgevoerd door de beste onderzoekers. De commissie is hier zeer over te spreken. De commissie geeft de opleiding nog de suggestie mee de betrokkenheid van docenten verder te expliciteren. De betrokkenheid van de meest gekwalificeerde onderzoekers wordt volgens de commissie alleen expliciet vermeld bij de tutorials. In hoeverre de andere opleidings specifieke onderdelen garanderen dat de studenten in aanraking komen met het onderzoek van de beste onderzoekers kan op basis van de beschrijving niet bij alle onderdelen worden vastgesteld. De commissie adviseert dan ook van elk programma onderdeel expliciet aan te geven welke docenten hierbij betrokken zijn. Al met al is de commissie positief over de kwantiteit en de kwaliteit van het personeel.

Voorzieningen

Voor het onderwijs kunnen de medewerkers en de studenten van de opleiding gebruik maken van de materiële voorzieningen die de Faculteit der Letteren en de Vrije Universiteit bieden. Het gaat daarbij om algemene ICT-voorzieningen, onderwijsruimten, bibliotheken en overige faciliteiten. Daarnaast beschikt de faculteit over uitstekende disciplinespecifieke ICT-voorzieningen. Zo hebben archeologiestudenten een eigen ICT-zaal met

specialistische software voor cartografisch tekenwerk en ruimtelijke analyses van complexe databestanden. De voor het onderwijs in de onderzoeksmaster benodigde huisvesting en materiële infrastructuur zijn in de ogen van de commissie toereikend om het voorgestelde programma te kunnen realiseren. Ook studenten en alumni zijn tevreden over de voorzieningen. Wel heeft de commissie geconstateerd dat slechts weinig studenten een substantieel deel in het buitenland verblijven. Enerzijds is er in de programmaopzet weinig ruimte gelaten om voor minimaal een paar maanden in het buitenland te studeren, anderzijds is de commissie van mening dat van de faciliteiten die de opleiding studenten biedt op het gebied van financiering van de buitenlandstage, weinig stimulans uitgaat voor studenten om daadwerkelijk deel te nemen aan buitenlandse projecten. Op dit punt geeft de commissie de opleiding in overweging een actiever beleid te ontwikkelen en daarvoor ook middelen ter beschikking te stellen.

De commissie heeft de aspecten Programma, Onderzoeksomgeving en begeleiding, Instroom en selectie, Personeel en Voorzieningen binnen Standaard 2: onderwijsleeromgeving positief beoordeeld. De commissie beoordeelt Standaard 2: Onderwijsleeromgeving alles overwegende dan ook met een voldoende.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Toetsing en beoordeling

Bij de verschillende studieonderdelen worden de volgende toetsvormen gebruikt: tentamens, werkstukken, leespena, onderzoeksverslagen, essays en recensies. De werkstukken en de eindschiptie worden veelal begeleid door twee docenten. Om de studievertraging die rondom het schrijven van de scriptie kan ontstaan, tegen te gaan, heeft de Faculteit der Letteren in 2011 de scriptiehandleiding herzien en daarin een scriptieovereenkomst opgenomen. Deze overeenkomst lijkt haar vruchten af te werpen. Het systeem van toetsing en beoordeling dat de opleiding hanteert, is volgens de commissie adequaat. De eindkwalificaties kunnen zichtbaar door de studenten worden bereikt. Wel benadrukt de commissie dat de toetsing beter en nog meer expliciet kan worden beschreven. Dit is noodzakelijk om ook studenten beter inzicht te geven in de door hen te volgen studieonderdelen. De commissie had oorspronkelijk de indruk dat de tweede lezer ook begeleider is van de scriptie van de student. Hoewel uit de reactie op de door de commissie gestelde aanvullende vragen blijkt dat de uiteindelijke beoordeling van de scriptie uitgevoerd wordt door de eerste begeleider en een onafhankelijke tweede lezer, adviseert de commissie om ook in de toekomst de scheiding tussen begeleiden en beoordelen van een scriptie strikt te hanteren. Dit komt de betrouwbaarheid van de toetsing ten goede. De commissie vindt al met al dat er sprake is van adequate toetsing.

Resultaten

Studenten ronden de opleiding af door middel van de afsluitende masterscriptie, waarin de eindkwalificaties worden gerealiseerd. In het informatiedossier worden alle afgeronde 13 masterscripties opgesomd. Elk commissielid heeft van deze lijst twee of drie scripties uitgekozen en deze bestudeerd. Bij de uiteindelijke toewijzing van scripties aan de commissieleden door het secretariaat heeft onder andere de scriptiebeoordeling en de eigen wetenschappelijke achtergrond van de commissieleden een rol gespeeld. In totaal hebben de commissieleden tien scripties gelezen en beoordeeld, alle scripties werden door meer dan één commissielid bestudeerd. De scripties die de commissie bestudeerd heeft, waren van een niveau dat in voldoende mate aansloot bij wat van een onderzoeksmasterscriptie verwacht mag worden. In het algemeen kwamen de cijfermatige beoordelingen volgens de commissie in voldoende mate overeen met de kwaliteit van de scripties, zij het dat de commissie wel heeft geconstateerd dat in sommige gevallen de becijfering aan de hoge of juist de lage kant was. De commissie was onder de indruk van de hoeveelheid werk die aan een flink aantal scripties ten grondslag lag, maar vond de conclusies van een aantal scripties zwak. De commissie verwacht van studenten van een onderzoeksmaster dat zij in hun scriptie niet alleen blijf geven van het vermogen onderzoeksresultaten te verwerken, maar ook dat zij een standpunt kunnen innemen en dat met argumenten kunnen onderbouwen. In sommige van de gelezen scripties waren studenten naar de mening van de commissie te beschouwend, en ontbrak een duidelijke geformuleerde en beargumenteerde conclusie. Bovendien moest de commissie helaas constateren dat het interdisciplinaire karakter van het programma nauwelijks zichtbaar was in de eindschipties; zij beveelt de opleiding aan om aan dit punt bijzondere aandacht te besteden. Over het algemeen vond de commissie het niveau en de kwaliteit van de scripties echter voldoende. Ook leidt de eindschiptie in veel gevallen tot vervolgonderzoek op promotieniveau en het verkrijgen van promotieplekken aan de Vrije Universiteit en elders. De commissie is hier zeer over te spreken en beoordeelt het eindniveau en daarmee het aspect Resultaten uiteindelijk dan ook als positief.

De commissie heeft de aspecten 'Toetsing en beoordeling' en 'Resultaten' binnen Standaard 3 positief beoordeeld en beoordeelt Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties alles overwegende dan ook met een voldoende.

4. Advies

De commissie komt op basis van de informatie uit het zelfstudierapport, de antwoorden op de schriftelijke vragen, de informatie verkregen tijdens de hoorzitting en de beoordeling van de scripties tot een positief eindoordeel.

Concluderend is de commissie van oordeel dat de onderzoeksmasteropleiding 'Oudheidstudies' van de Vrije Universiteit Amsterdam te Amsterdam voldoet aan de door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie gestelde eisen aan onderzoeksmasters, zoals neergelegd in het 'Beoordelingskader onderzoeksmasters' van 22 november 2011.

Amsterdam, 4 december 2012

Namens de Commissie Beoordeling onderzoeksmasteropleidingen Geesteswetenschappen,

Prof. dr. M.J.B. Stokhof,
voorzitter

Drs. A.N. Koster,
secretaris

Bijlage 1: Overzicht van beoordelingen door de KNAW-commissie Geesteswetenschappen betreffende de onderzoeksmaster 'Oudheidstudies' van de Vrije Universiteit Amsterdam te Amsterdam.

Standaard		Beoordeling door de KNAW-commissie
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	V
2. Onderwijsleer-omgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.	V
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	V
Eindoordeel		V

De standaarden krijgen het oordeel onvoldoende (O), voldoende (V), goed (G) of excellent (E). Het eindoordeel over de opleiding als geheel wordt op dezelfde schaal gegeven.